

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Triplici conclusione hæc triplex difficultas resolvitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

Triplici conclusione hac triplex difficultas resolvitur.

85 Dico primò: omnia sacramenta novæ legis constare ex rebus & verbis. Est contra Durandum negantem sacramenta penitentiae & matrimonij rebus & verbis necessariò perfici quæ sententia merito ab omnibus censetur temeraria, & ab aliquibus ut hæretica proscribitur, ob definitionem Concilij Florentini, quod in decreto unionis, enumeratis sigillatim omnibus sacramentis novæ legis, sic concludit: *Hæc omnia sacramenta tribus perficiuntur, rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & personâ ministræ conscientis sacramentum cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, quorum si aliquod desit, non perficitur sacramentum.* Potest tamen aliquam exculari Durandus, ex eo quod ante Concilium Florentinum scripserit, vixit enim tempore Joannis XXII. circa annum 1320. ut cum Trithemio notat Fernandez in Scriptoribus Prædicatorij Familiae. Constat etiam conclusio ex dictis articulis præcedentibus, ubi ostensum est, in omnibus sacramentis res aliquas sensibiles, & verba reperiri.

86 Dico secundò: in sacramentis novæ legis, res habent rationem materiæ, & verba rationem formæ. Ita D. Thomas hic ar. 6. ad 2. dicens: *Ex verbis & rebus fit quodammodo unum in sacramentis, sicut ex forma & materia, inquantum scilicet per verba perficitur significatio rerum.* Quam doctrinam Concilium Florentinum, in decreto unionis supra citato, sanxavit, & ut loquitur Cajetanus, canonizavit, asserens omnia sacramenta perfici rebus tanquam materia, & verbis tanquam forma.

87 Ratio etiam a S. Doctore in corpore ejusdem articuli insinuat, id suadet: Illud enim quod est determinabile per aliud, habet rationem materiæ, illud verò quod determinat & perficit, habet rationem formæ: Sed in omnibus sacramentis novæ legis, res sensibiles sunt determinabiles per verba, cum sint indifferentes ad multa, verba autem determinant illas ad unum: *Aqua enim significare potest & abluionem, propter suam humiditatem, & refrigerationem, propter suam frigiditatem: sed cum dicitur, Ego te baptizo, manifestatur quod aqua utimur in Baptismo ad significandam emundationem spirituales.* Ergo in sacramentis novæ legis, res sensibiles habent rationem materiæ, verba autem rationem formæ.

88 Dico tertio: res & verba sunt partes intrinsecæ & essentialis sacramentorum novæ legis. Est contra Cabreram asserentem omnia quidem sacramenta legis novæ, rebus & verbis necessariò perfici, nullum tamen eorum intrinsecè & essentialiter constare verbis, sed solum rebus, unde vult quod verba solum in genere causæ efficientis, seu formalis extrinsecæ, ad compositionem sacramenti concurrant. Est etiam contra Bellarminum, Suarezem, Vezquem, & Coninchum, existimantes omnia sacramenta novæ legis quæ in usu consistunt, componi essentialiter ex rebus & verbis, secus tamen Eucharistiam, quia cum sacramentum Eucharistiæ sit res permanens, non videretur quomodo possit intrinsecè constitui ex aliquo transeunte, cuiusmodi sunt verba.

89 Nostra tamen conclusio aperte colligitur ex D. Thoma in 4. dist. 1. qu. 1. art. 3. ad 2. dicente, *Verba & res sunt de essentia sacramenti: hoc enim*

A esset aperte falsum, si sacramenta novæ legis componerentur ex rebus & verbis, tanquam ex partibus essentialibus. Item infra quæst. 90. art. 2. in corp. ait, *Quodlibet sacramentum desinit in materiam & formam, sicut in partes essentia.*

Dices, verba esse in doctrina D. Thomæ de essentiali sacramenti novæ legis, & partem ejus essentialis, non intrinsecè, sed extrinsecè ipsius efficienter componendo.

Sed contra: nunquam proprie loquendo causa efficiens dicitur de essentia compositi quæ efficit, ut pars essentia ipsius, unde hæc explicatio verborum D. Thomæ, quæ est Cabreræ, assensum terminorum intolerabilem ipsi imponit.

B Probatur secundò: Omne sacramentum legis gratiæ ex eis componitur tanquam ex partibus intrinsecis & essentialibus, ex quibus constat tanquam ex materia & forma: Sed quodlibet ex eis constat ex rebus & verbis, tanquam ex materia & forma: Ergo ex illis constat tanquam ex partibus intrinsecis & essentialibus. Minor patet ex dictis conclusionibus præcedenti, Major verò ostenditur. Non solum materia, sed etiam forma, est in quolibet composito, etiam artificiali, pars intrinsecæ & essentialis ipsius: Ergo omne sacramentum legis gratiæ, ex eis componitur tanquam ex partibus intrinsecis & essentialibus, ex quibus constat tanquam ex materia & forma.

C Consequenter patet, Antecedens verò, quod arguit Cabreram, probatur. Si sola materia in composito artificiali esset tota essentia, de ea non prædicari posset absolute, ipsum totum compositum artificiale, etiam nomine substantivo expressum: v. g. si in cathedra lignea solum lignum esset tota ejus essentia, verum esset absolute loquendo dicere, *lignum est cathedra*; sicut etiam quod animal rationale sit tota essentia hominis, verum est absolute, quod animal rationale sit homo, idque quia res qualibet nihil aliud est absolute, præter totam suam essentiam, ac proinde de ea absolute potest prædicari: Consequens autem non potest admitti, ut est de se manifestum: Ergo &c.

D Confirmatur: In omni sacramento, non solum res ipsa, sed etiam significatio ipsa rebus & verborum, est forma extrinsecæ, ut fatetur Cabreram, & tamen compositio illa ex rebus & verbis ex una parte, tanquam ex materia; & ex alia, tanquam ex forma, non minus est accidentalis, quæ sit compositio ipsa præcisè ex rebus & verbis; aquæ quidem accidentale est rebus & verbis sacramentalibus significationi gratiæ sanctificantis conjungi, quam rebus præcisè sive substantijs, uniri verbis: Ergo similiter verba quibus constant sacramenta novæ legis, sunt forma ipsi intrinsecæ, non verò solum extrinsecæ.

E Probatur tertio, destruendo fundamentum Cabreræ: Idem enim asserit sacramenta novæ legis non componi ex rebus & verbis tanquam ex partibus essentialibus & intrinsecis, quia existimat quod sicut verba non possunt dici de substantia sacramenti, ita neque de ejus essentia. Sed hæc paritas omnino falsa est, idem enim verbum quæritur dici esse intrinsecè de substantia sacramenti, sed sola res sunt tota ejus substantia, quæ verba non sunt substantiæ, sed accidentia. At hæc ratio non concludit, quod neque etiam dici possint esse de ratione seu de essentia sacramenti; quia licet in compositis substantijs idem sint essentia & substantia, ac proinde non

valet Consequentia: non est de substantia, ergo neque de essentia, non tamen in compositis accidentalibus, seu artificialibus.

94. Confirmatur: Quamvis significatio in sacramentis non sit de substantia eorum, quia est accidentis, est tamen etiam in doctrina Adversarij, pars intrinseca essentia ipsorum: Ergo idem dicendum de verbis sacramentalibus.

95. Probatur quartò specialiter de sacramento Eucharistiae contra Bellarminum, suarem, Vazquezem, Coninchum & alios. Ex illis tanquam ex partibus essentialibus & intrinsecis constat sacramentum Eucharistiae, ex quibus essentialiter & intrinsecè constat illud totum, quòd assumptum est à Christo ad significandam & efficiendam gratiam per modum cibi spiritualis: Sed istud constat essentialiter & intrinsecè ex rebus, & verbis: Ergo & sacramentum Eucharistiae. Major constat, sacramentum enim Eucharistiae physice sumptum, est illud totum quòd Christus assumpsit & instituit ad significandam & causandam prædictam gratiam. Minor verò probatur: Si totum à Christo assumptum ad significandam gratiam in sacramento Eucharistiae non constaret intrinsecè ex rebus & verbis, sed solum ex rebus, nimirum ex speciebus panis & vini unà cum corpore & sanguine Christi, ut contendunt Adversarij, cum (ut jam dictum est) quælibet res nihil aliud sit absolute, præter id, quòd est tota ejus essentia, verum esset dicere absolute, totum à Christo assumptum in Eucharistia ad significandam gratiam nihil aliud esse absolute, præter species panis & vini, unà cum corpore Christi. Sed hoc falsum est, Christus enim absolute loquendo assumpsit præterea ad talem significationem verba consecrationis, alias enim sine illis species & corpus Christi simul sumpta essent signum sensibile gratiae, ut in actuali eorum sumptione conferendæ, quòd tamen est evidenter falsum: Ergo &c.

96. Confirmatur: Id per quòd aliquid, quòd essentialiter & intrinsecè est sensibile signum gratiae, fit formaliter signum sensibile illius, est pars intrinseca ejus & essentialis: Sed sacramentum Eucharistiae, quòd essentialiter & intrinsecè est signum sensibile gratiae, constituitur formaliter signum sensibile illius per verba: Ergo verba sacramenti Eucharistiae sunt pars intrinseca & essentialis ipsius. Major est evidens, unicuique enim est essentialis & intrinsecum id, quòd formaliter in suo esse essentiali & intrinsecò constituitur. Minor verò probatur: Per id sacramentum Eucharistiae constituitur formaliter sensibile signum gratiae, quòd solum in ipso habet rationem formæ ex se significativæ gratiae: Sed sola verba consecrationis habent in sacramento Eucharistiae rationem formæ sensibilis, & ex se significativæ gratiae; licet enim species consecratae, sive ut continentes corpus Christi, sint ex se sensibiles, non tamen ex se ipsis, sed solum dependent ex verbis, tanquam à forma, habent quòd sensibilibus possint significare Christum, & ejus gratiam; secluso enim respectu ad talem formam (Hoc est corpus meum) hostiae consecratae non magis significant sensibilibus Christum ibi esse præsentem, & ejus gratiam, quàm hostiae non consecratae: Ergo &c.

97. Probatur ultimò destruendo fundamentum opinionis contrariæ: Cum in sacramento Eucharistiae verba consecrationis, quæ sunt pars notius ceremoniæ à Christo adhibita, & instituta

in ejus celebratione, determinent species panis & vini ad rei sacra, & spiritualis nutritionis significationem: sicut in baptismo verba, Ego te baptizo, determinant infusionem, seu asperfusionem aquæ ad significandum spirituales ablutionem, si non obstante illa paritate, sacramentum Eucharistiae non constaret sicut baptismus ex rebus & verbis, tanquam ex partibus intrinsecis & essentialibus, maxime quia, ut docent Adversarij, cum sacramentum Eucharistiae non sit aliquid transiens, sicut baptismus, sed permanens, non potest sicut baptismus intrinsecè constitui ex aliquo transeunte, cujusmodi sunt verba: Sed hæc ratio nulla est: Ergo nec illud, quòd ex ea deducitur. Major est totum fundamentum opinionis contrariæ, Minor verò probatur. Ut aliquid permanens dicatur intrinsecè constitui ex aliqua re, non est necesse, quòd res illa formaliter, sed sufficit quòd virtualiter remaneat in ipso, mixtum enim absolute & verè dicitur intrinsecè constitui ex elementis, licet ipsa elementa non remaneant in ipso formaliter, sed tantum virtualiter: Sed licet verba consecrationis transeant formaliter, virtualiter tamen remanent in speciebus panis & vini, utpotè cum istæ species remaneant à verbis illis determinatæ & modificatæ ad sensibilibus significandum corpus & sanguinem Christi sub ipsis existentia per modum cibi & potus spiritualis, talisque determinatio fit virtus verborum realiter formaliter ipsas species actuans, quia realiter tactæ fiunt, & percussæ à verbis: Ergo &c.

Dices, Ille modus determinationis in speciebus Eucharisticis est insensibilis, cum neque sit visibilis, neque audibilis, neque ullo alio sensu perceptibilis: Ergo non præstat illis speciebus, quòd sensibilibus significant corpus & sanguinem Christi.

Sed contra: Licet modus ille sit insensibilis secundum id, quòd præcisè in recto importat, nempe secundum suam entitatem, est tamen sensibilis secundum hoc, quòd dicit de connotato, scilicet verba, à quibus fuit productus, & ad quæ dicit essentialem habitudinem.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò cum Durando contra primam conclusionem: Neque sacramentum penitentiae, neque sacramentum matrimonij constant ex rebus sensibilibus & verbis: Sed utrumque est sacramentum novæ legis: Ergo falsum est quòd omnia sacramenta novæ legis constant seu perficiantur rebus & verbis. Minor est certa inter Catholicos, Major verò probatur primò de sacramento penitentiae, quia materia remota ipsius sunt peccata; proxima, contritio, & actus penitentis; & forma, absolutio sacerdotis: Sed fieri potest quòd quis non habeat peccatum, nisi verbo commissum; item actus penitentis possunt esse sola verba, nam non est de necessitate hujus sacramenti, flectere genua, flere &c. sed sic est dicere sua peccata, & dolere, contritio autem est spiritualis: denique absolutio etiam in verbis consistit: Ergo sacramentum penitentiae nihil continet sensibile, nisi verba. Idem probatur de matrimonio: Tum quia fieri potest

C 3

præcisè